

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เป็นโรงพยาบาลที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ ทุกวันจะมีผู้ป่วยที่แพทย์รับเข้ามารักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นจำนวนมากด้วยโรคเฉพาะระบบต่าง ๆ กัน ประมาณ 1,000 คนต่อวัน ทั้งนี้ได้มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ป่วย หน่วยงานโภชนาการก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญมากในโรงพยาบาลและมีหน้าที่จัดอาหารให้แก่ผู้ป่วย

อาหารนับเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และสำหรับผู้ป่วยด้วยแล้วอาหารนับเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาด้วย การได้รับอาหารที่เพียงพอและถูกสัดส่วนเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับมนุษย์เพื่อให้สุขภาพแข็งแรง ในยามเจ็บป่วยโภชนาการมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าในยามปกติ (วิสาขา เศรษฐนิกร และคณะ, 2539) ดังนั้นการจัดอาหารให้แก่ผู้ป่วยจึงต้องคำนึงถึงอาหารที่จะช่วยลดอาการแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการใช้อาหารบำบัดโรค กล่าวคือ อาหารจัดมาอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับพยาธิสภาพของผู้ป่วยในขณะนั้นและตัวผู้ป่วยเอง ก็ยอมรับอาหารที่ฝ่ายโภชนาการของโรงพยาบาลจัดมาให้ด้วยความพึงพอใจจึงจะช่วยให้การรักษาบรรลุผลตามที่ปรารถนาทุกฝ่าย

ผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เป็นบุคคลที่มาจากหลายพื้นที่ ซึ่งมีนิสัยในการรับประทานอาหารไม่เหมือนกัน เนื่องจากวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้มีความพึงพอใจ และการยอมรับแตกต่างกัน ผู้ป่วยบางคนชอบอาหารพื้นเมือง บางคนไม่ชอบอาหารพื้นเมือง รวมถึงความพึงพอใจที่มีต่อลักษณะอาหาร รสชาติ อุณหภูมิของอาหาร รวมทั้งการบริการอาหารด้วย ซึ่งมักเกิดกับผู้ป่วยพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของอาหารว่าเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาโรค ผู้ป่วยที่มารับการรักษาจะได้รับอาหารซึ่งเหมาะสมกับโรคที่เป็นอยู่ และได้รับอาหารวันละ 3 มื้อ จะขาดมื้อใดมื้อหนึ่งไม่ได้ (วิสาขา เศรษฐนิกร และคณะ, 2539)

การเจ็บป่วยจะทำให้การรับประทานอาหารลดลง ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการของบุคคลนั้น อาจเนื่องจากผู้ป่วยเบื่ออาหารหรืออาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน แต่อาหารและโภชนาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกลับคืนสู่ภาวะปกติของร่างกาย เพื่อต่อสู้กับโรคหรือเพื่อซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ จึงทำให้มีความต้องการอาหารมากขึ้น และในกรณีที่มีการเจ็บป่วยเป็นเวลานาน ๆ หากบุคคลมีภาวะโภชนาการที่ดีมาก่อนการเจ็บป่วย อาจสามารถฟื้นตัวหายหลังการเจ็บป่วยได้ในเวลาไม่นานนัก แต่บุคคลบางกลุ่มเมื่อเจ็บป่วยแล้ว ความเจ็บป่วยจะมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการอย่างมาก นำไปสู่โรคแทรกซ้อนอื่นตามมา ทำให้ต้องอยู่โรงพยาบาลนานขึ้นหรือทำให้เสียชีวิต ดังนั้นผู้ป่วยกลุ่มนี้ควรได้รับการเอาใจใส่ให้มากตั้งแต่ต้น พร้อมทั้งให้โภชนบำบัดที่เหมาะสมกับโรคโดยเร็ว ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าอาหารมีผลโดยตรงต่อสุขภาพ การมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีคุณภาพที่มีภาวะโภชนาการที่ดี จึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ (เกษนภา เตกาญจนพานิช และคณะ, 2536)

ฉะนั้นสุขภาพของบุคคลถ้าจะนำความเป็นปกติสุขในชีวิตไปสู่ภาวะโภชนาการที่ดีโดยการกินอาหารให้ถูกต้อง เหมาะสม สะอาด และปลอดภัย ย่อมเป็นเครื่องบ่งชี้ที่สำคัญของการมีสุขภาพดี เมื่อภาวะโภชนาการดีจะส่งผลให้มีสุขภาพดีด้วย และในทางกลับกัน เมื่อขาดอาหารหรือรับประทานอาหารไม่เพียงพอ ไม่สมดุล บุคคลนั้นจะมีสุขภาพดีไม่ได้ การที่บุคคลในวัยต่าง ๆ มีภาวะโภชนาการที่ไม่ดี (ทุพโภชนาการ) จะมีผลโดยตรงต่อสุขภาพ ดังนั้นควรมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีคุณภาพจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน การประกอบอาชีพ และอายุยืนยาว (ประณีต ผ่องแผ้ว, 2539)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจในการบริการอาหารพิเศษของผู้ป่วยในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลที่ได้ก็จะนำมาเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไข หาข้อบกพร่องในการจัดอาหารเหล่านี้แก่ผู้ป่วยพิเศษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการบริการอาหารพิเศษของผู้ป่วยโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล มหาราชนครเชียงใหม่ ที่พักอยู่ในหอผู้ป่วยพิเศษ เป็นเวลา 3 วันขึ้นไป ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2546

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจในการบริการอาหารพิเศษของผู้ป่วยเกี่ยวกับชนิดของอาหาร ลักษณะอาหาร อุณหภูมิของอาหาร ปริมาณของอาหาร รสชาติของอาหาร สีกลิ่นของอาหาร กลิ่นของอาหาร และคุณภาพการบริการ (ความเร็ว ตรงเวลา)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ป่วยที่มีต่อการได้รับบริการอาหารพิเศษ ในด้านชนิดของอาหาร ลักษณะของอาหาร อุณหภูมิของอาหาร ปริมาณของอาหาร รสชาติของอาหาร สีกลิ่นของอาหาร กลิ่นของอาหาร และคุณภาพการบริการ (ความเร็ว ตรงเวลา)

อาหารพิเศษ หมายถึง อาหารที่จัดบริการให้แก่ผู้ป่วย โดยผู้ป่วยจะต้องเสียค่าอาหาร ตามอัตราที่โรงพยาบาลกำหนด คือ วันละ 120 บาท หรือ 140 บาท อาหารประกอบด้วย กับข้าว 2 อย่าง ขนมหรือผลไม้ 1 อย่าง และอาหารว่างเช้า-บ่าย ซึ่งอาหารพิเศษสามารถจำแนกได้ 3 ชนิด คือ อาหารธรรมดา อาหารอ่อน และอาหารเฉพาะโรค

ผู้ป่วย หมายถึง ผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในหอผู้ป่วยพิเศษ 1-8 และหอผู้ป่วยพิเศษ นิมานเหมินท์ ระยะเวลา 3 วันขึ้นไป ณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และรับประทาน อาหารได้ด้วยตัวเอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงความรู้สึกในการได้รับการบริการอาหารพิเศษของผู้ป่วยโรงพยาบาล มหาราชนครเชียงใหม่
2. นำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการบริการอาหารพิเศษ และอาหารผู้ป่วยให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ได้แนวทางในการให้โภชนศึกษาแก่ผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ด้านอาหารและ อาหารเฉพาะโรคมามากยิ่งขึ้น